

Segons una manera d'observar les dues classes d'acció mental que anomenem raó i imaginació, la primera es pot considerar com la ment contemplant les relacions generades per un pensament en un altre, tant se val com s'hagin produït; i la segona, com la ment actuant sobre aquests pensaments per acolorir-los amb la pròpia llum i component, a partir d'aquests mateixos pensaments, com si es tractés d'elements, altres pensaments, cada un dels quals conté en si mateix el principi de la pròpia integritat. L'una és el τὸ ποιεῖν o principi de síntesi, i té per objecte aquelles formes que són comunes a la natura universal i a la mateixa existència; l'altra és el τὸ λογίζειν o principi d'anàlisi, i la seva acció observa les relacions de les coses simplement com a relacions; i considera els pensaments, no en la seva unitat integral, sinó com les representacions algebraïques que condueixen a certs resultats generals. La raó és l'enumeració de quantitats conegudes; la imaginació és la percepció del valor d'aquestes quantitats, tant

individualment com en conjunt. La raó s'ocupa de les diferències, i la imaginació, de les similituds entre les coses. La raó és a la imaginació com l'instrument a l'agent, com el cos a l'esperit, com l'ombra a la substància.

La poesia, en un sentit general, es pot definir com «l'expressió de la imaginació», i és connata a l'origen de l'home. L'home és un instrument sobre el qual actuen una sèrie d'impressions externes i internes, com les alterances d'un vent canviant sobre una lira eòlica, que amb el seu moviment produeix una melodia canviant. Però en l'ésser humà hi ha un principi, i potser en tots els éssers sensitius, que actua de manera diferent que en una lira, i no produeix solament una melodia, sinó també harmonia, gràcies a un ajustament intern dels sons o moviments activats a les impressions que els han activat. És com si la lira pogués acomodar les cordes als moviments d'allò que les fa vibrar, en una determinada proporció de so; de la mateixa manera que el músic pot acomodar la veu al so de la lira. Un nen que juga sol expressa la seva alegria amb la veu i amb els gestos; i cada inflexió del to i del moviment té una relació exacta amb el tipus corresponent de les impressions agradables que l'han activada: és la imatge reflectida d'aquesta impressió, i de la mateixa manera que la lira vibra i ressona quan el vent ja ha passat, el nen procura, prolongant en la veu i en els gestos la

duració de l'efecte, prolongar també la consciència de la causa. En relació amb els objectes que complauen un nen, aquestes expressions són el que la poesia és a objectes més elevats. El salvatge —ja que el salvatge és als segles el que el nen és als anys— expressa les emocions que li produeixen els objectes que l'envolten d'una manera semblant; i el llenguatge i el gest, juntament amb la imitació plàstica i pictòrica, esdevenen la imatge de l'efecte combinat d'aquests objectes i de la percepció que en té. Després, l'home en societat, amb totes les seves passions i els seus plaers, esdevé l'objecte de les passions i dels plaers de l'home; una classe addicional d'emocions produeix un tresor creixent d'expressió; i el llenguatge, el gest i les arts imitatives esdevenen alhora la representació i la tècnica, el llapis i el dibuix, el cisell i l'estàtua, la corda i l'harmonia. Les simpaties socials, o aquelles lleis de les quals, així com dels seus elements, en resulta la societat, comencen a desenvolupar-se des del moment que dos éssers humans coexisteixen; el futur està contingut en el present com la planta en la llavor; i la igualtat, la diversitat, la unitat, el contrast i la dependència mútua esdevenen els principis capaços per si sols de proporcionar els motius d'acord amb els quals la voluntat d'un ésser social es decideix a l'acció, en tant que ésser social, i estableix el plaer en la sensació, la virtut en el sentiment, la bellesa en

l'art, la veritat en el raonament, i l'amor en les relacions amb els de la mateixa espècie. Per això els homes, fins i tot en la infantesa de la societat, observen un cert ordre en les paraules i en els actes, diferent de l'ordre natural dels objectes i les impressions que representen, i tota expressió està subjecta a les lleis de l'ordre d'on procedeix. Però deixem de banda les consideracions més generals que podrien implicar una investigació dels principis de la mateixa societat i cenyim el nostre estudi a la manera com la imaginació s'expressa en les seves diverses formes.

En la joventut del món, l'home dansa, canta i imita objectes naturals, observant en aquests actes, així com en tots els altres, un cert ritme o ordre. I, si bé tots els homes observen un ordre semblant, no observen ben bé el mateix: en els moviments de la dansa, en les melodies de la cançó, en les combinacions del llenguatge, en les sèries d'imitacions d'objectes naturals. Perquè hi ha un cert ordre o ritme, pertanyent a alguna d'aquestes classes de representació mimètica, amb el qual l'oient i l'espectador senten un plaer més intens i més pur que amb cap altre: el sentit d'aproximació a aquest ordre s'anomena «gust» entre els escriptors moderns. En la infantesa de l'art, cadascú observa un ordre que s'aproxima més o menys fidelment a aquell del qual en resulta un plaer més gran; però la diversitat d'expressió no està prou marcada i les

seves gradacions encara no són apreciables, excepte en aquells casos en què el predomini d'aquesta facultat d'aproximació a la bellesa —se'ns pot permetre anomenar així la relació entre el plaer més elevat i la seva causa— és molt gran. Aquells en qui això existeix en excés són poetes, en el sentit més universal de la paraula; i el plaer que resulta de la manera com expressen la influència de la societat o de la natura en el propi esperit es comunica als altres i recull una mena de reduplicació de la comunitat. El seu llenguatge és essencialment metafòric; és a dir, assenyalava les relacions prèviament no percebudes de les coses i en perpetua la percepció, fins que les paraules que les representen esdevenen, amb el pas del temps, signes per a fragments o classes de pensament, en lloc d'imatges de pensaments complets; i aleshores, si no sortissin nous poetes per crear una altra vegada les associacions que d'aquesta manera s'han desorganitzat, el llenguatge estaria mort per a tots els propòsits més nobles de les relacions humanes. D'aquestes similituds o relacions, Lord Bacon en diu, de manera molt subtil, «les petjades de la natura estampades en els diversos subjectes del món»* —i consi-

* Francis Bacon, *The Advancement of Learning*, llibre III, capítol 1. [Les notes de l'autor s'indiquen amb asteriscos i van a peu de pàgina, mentre que les de la traductora, assenyalades amb numeració aràbiga, es troben al final del llibre.]

dera la facultat de percebre-les el magatzem d'axiomes comú a tot el coneixement—. En la infantesa de la societat, tots els autors són necessàriament poetes, perquè el mateix llenguatge és poesia; i ser poeta és percebre la veritat i la bellesa, en una paraula, la bondat que existeix en la relació que hi ha, primer, entre l'existència i la percepció, i, segon, entre la percepció i l'expressió. Tota llengua original pròxima a la seva font és, en si mateixa, el caos d'un poema cíclic: l'abundància de lexicografia i les distincions de la gramàtica són productes d'una etapa posterior, i són merament el catàleg i la forma de les creacions de la poesia.

Però els poetes, o aquells que imaginem i expressem aquest ordre indestructible, no són solament els autors del llenguatge i de la música, de la dansa i de l'arquitectura, de l'escultura i de la pintura; són els creadors de les lleis i els fundadors de la societat civil, i els inventors de les arts de la vida, i els mestres que atreuen, juntament amb la proximitat del que és bell i el que és veritat, la percepció parcial dels agents del món invisible que anomenem religió. Per això totes les religions originals són al·legòriques o susceptibles d'al·legoria, i, com Janus, tenen una doble cara de veritat i de mentida. Els poetes, segons les circumstàncies de l'època i del país on es trobaven, s'anomenaven, en les primeres edats del món,

legisladors o profetes: un poeta comprèn i reuneix essencialment aquests dos caràcters. Perquè no sols veu intensament el present tal com és, i descobreix les lleis segons les quals s'han d'ordenar les coses del present, sinó que també veu el futur en el present, i els seus pensaments són el germen de les flors i dels fruits dels temps que han de venir. No és que jo afirmi que els poetes són profetes en el sentit vulgar de la paraula, ni que puguin predir la forma d'una manera tan certa com poden preveure l'esperit dels esdeveniments: això és el que pretén la superstició, que consideraria la poesia un atribut de la profecia, més que no pas la profecia un atribut de la poesia. El poeta participa del que és etern, del que és infinit i del que és únic; pel que fa a les seves concepcions, el temps, el lloc i el nombre no existeixen. Les formes gramaticals que expressen els modes del temps, les diferències de persona i les distincions de lloc són intercanviables en la més alta poesia, sense que això la perjudiqui com a poesia; i els cors d'Èsquil, el Llibre de Job i el Paradís de Dante ens fornirien, més que cap altre escrit, exemples d'aquest fet, si no fos que els límits d'aquest assaig no permeten citacions. Les creacions de l'escultura, la pintura i la música són il·lustracions encara més decisives.

La llengua, el color, la forma i els costums civils i religiosos són els instruments i els materials de la poesia;